

de enkelte erhvervsgræne og deres grad af integration. Her konstaterer man, at man er længst fremme inden for industrien og landbruget, EF's dyreste sektor, mens områder som energi- og transportsektorerne endnu er et langt skridt fra fuldstændig integration. Her er anstødsstenen bl.a. den, at markedsdeltagerne har tilladelse til at føre en selvstændig told- og afgiftspolitik. Bestræbelserne for at nå til en økonomisk og monetær union behandler forfatterne kun kort som det kontroversielle forhold det er, foruden at et forslag herom heller ikke er indeholdt i Romtraktaten. Regionalpolitikken er emnet for bogens 3. del, og der fremlægges her en overskuelig plan for, hvilke regioner skal stimuleres, hvilke midler skal anvendes, og hvor skal bremseklodderne slås i. Danmark har fået en rimelig behandling, idet dog Grønland ikke er omtalt, og især de aktuelle fiskeristridigheder er diskuteret.

Viggo Hansen

Geoffrey Parker: A political geography of Community Europe.

Butterworths, London 1983. XI, 141 s. ill. 25 cm. £15.-.

Forfatterens opgave har været at undersøge den politiske geografi i de europæiske fællesskaber, omfattende udviklingen fra kul- og stålunionen via de 6, senere forøget til de 9 og de ti, hvortil kommer de resterende EFTA-lande. Spørgsmålet har først og fremmest været at konstatere, hvor langt man er kommet med at forvandle et antal nationalstater med deres eget politiske, sproglige og økonomiske særpræg til noget i retning af en enhed. Er det f.eks. lykkedes at ændre center-periferi udviklingen i de enkelte lande til en overordnet økonomisk og politisk model? I hvor høj grad er der sket en integration på tværs af de gamle grænser? Er det lykkedes at frigøre sig fra gamle traditioner og frasige sig hævdvundne interesser til fordel for et fælles økonomisk (og politisk) apparat. Her henviser forfatteren bl.a. til den økonomiske akse, der forløber fra Norditalien gennem Vesttyskland til Beneluxlandene og videre i England, og det påvises, at denne går på tværs af tankerne om en center-periferi overførsel indenfor et større fællesskab. Der vises også, hvordan flere af fællesskabets deltagerlande er inde i et skisma, som når f.eks. Danmark står med det ene ben i Norden og med det andet i EF, og hvordan dette har voldt problemer i dansk politik.

Viggo Hansen

Ole Degn: Ribe 1500-1950. (Scandinavian atlas of historic towns no. 3).

Odense Universitetsforlag, Odense 1983. 1 mappe. 41 cm. Kr. 183.-.

Det foreliggende første bidrag fra dansk side ud af ialt 5 byer er led i et skandinavisk projekt omfattende 15 udvalgte byer. Finlands bidrag af to byer (Åbo-Turku og Borgå-Porvoo) kom allerede i 1977, men gav anledning til en redaktionel kritik, der affødte, at man i den skandinaviske komité enedes om en fremtidig fælles holdning m.h.t. målestok, korttyper m.m., mens antallet af løsblade og indholdet af disse ikke fastlagdes men blev overladt til de enkelte udgivere i det omfang, man fandt det relevant for hver enkelt by. For Ribe som for efterfølgende danske byer er matrikelkortet fra ca. 1870 databasis, ligesom de ledsagende skemaer er opstillet i matrikelnummerorden og husnummerorden. Oplysningerne samler sig omkring årene 1870, 1761 og 1682, hvorfra man bevæger sig frem og tilbage i tid. Man behandler såvel det bebyggede areal som oplandet, og kilderne hertil er ældre kort, skatteborgerlister, lokalhistorisk litteratur, grundtaxterne 1682 og brandtaxationen 1761, og for den nyere tid folketællingerne fra 1787 til 1911. De erhvervstopografiske kort bygger på skattemønstre, erhvervsbetegnelser og stillingsangivelser, mens de socialtopografiske kort hviler på skatteansættelser. Databasis er som nævnt matrikelkort over Ribe (1866), suppleret op med det tilsvarende fra 1950. Bebyggelsehistorien er gengivet ved 14 bykort på 8 plancher. Andre plancher indeholder oplysninger om Ribes bygninger og hustyper, og de erhvervstopografiske kort belyser 8 erhvervsgruppers beliggenhed i gadenettet på 6 tidspunkter mellem 1570 og 1950, ligesom det er tilfældet med de socialtopografiske kort, der bygger på borgernes relative skatteevne.

Viggo Hansen

Peter Hall: The world cities. 3. ed.

Weidenfeld and Nicolson, London 1984. XI, 276 s. kort, 24 cm. Cased: £ 12.95. Paper: £ 6.95.

I denne tredje udgave af Peter Halls meget læste bog er fornyelserne ikke en narresut, men en realitet, der går igen i figurmateriale, statistik såvel som i teksten, hvor det har været nødvendigt for forfatterens samvittighed. Slutafsnittene for hver af de 8 storbyer er således bragt op til dato, og det har især præget Hongkong og Mexico City, hvor nye tendenser har gjort sig gældende.

Endelig i et (nyt) slutkapitel trækkes udviklingen gennem 70'erne og 80'erne frem til en ny vurdering på baggrund af de nye tendenser i befolkningernes holdning til boligvalg, der manifesterer sig ikke blot i et fald af CBD befolkningen, men også i et langt videre perspektiv bredende sig som ringe herud fra.

Viggo Hansen

Die ländliche Siedlung als Forschungsgegenstand der Geographie. Hrsg. von Gerhard Henkel. (Wege der Forschung, Bd. 616).

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1983. VII, 492 s. ill. 20 cm. DM 109.-.

Den tyske bebyggelsesforskning har siden århundredskiftet gennemgået en række faser med hensyn til emnebehandlingen, og specielt siden 1930'erne med satsning på landsby- og husformer. Først efter 2. verdenskrig er man slået ind på mere funktionelle udredninger, men egentlig uden at være fremkommet med økologiske betragtninger i dybere forstand, og der synes ikke at være fulgt nogen omfattende teori-dannelser med fra de mange genetiske arbejder. I nyere tid har man dog taget planlægningsmæssige problemer op, bl.a. i forbindelse med studier af følgerne af udskiftning og udflytning, og der er i nogen grad fremkommet arbejder med appel rettet mod offentligheden. Dermed er man kommet ud over de altfor hyppige tendenser til kun at skrive for kolleger og fagkredse. Man må dog stadig efterlyse en mere praktisk orienteret landsbygeografi, der peger mod den fremtidige udvikling i forbindelse med arealanvendelsen i det åbne land. Den foreliggende artikelsamling fra fortrinsvis 1960'erne og 1970'erne er med hensigt valgt for at pege på behovet for en mere socialøkonomisk og planorienteret forskning. Med dette for øje har man foruden en snes tyske forskere medtaget små, men væsentlige artikler af geografer som H.D. Clout og Alan Baker fra England, Staffan Helmfrid fra Sverige og W.A. Galluser fra Schweiz, der bringer friske synspunkter ind i diskussionen.

Viggo Hansen

F. Harper: Principles of arable crop production.

Granada, London 1983. VIII, 336 s. fig. 24 cm. Ppb. £8.95.

En ret elementær redegørelse for plante-produktionens problemer. Indledningskapitlet behandler planternes vækst og viser

mange enkelte planters tørstofproduktion i forhold til vækstperioden samt forskellige mål for væksten. De følgende afsnit belyser afhængigheden af klima, jordbund og forædlingsindsatsen, og derefter gennemgås konkurrencen mellem planter indbyrdes i en afgrøde og med ukrudtet. De næste kapitler omhandler gødningers virkning og økonomi samt skadedyrs- og sygdomsbekæmpelsen, og bogen slutter med, hvordan man opnår den bedste høst. Den bredt skrevne tekst er letlæselig, men der indflettes alligevel mange praktiske kendsgerninger.

Kr. M. Jensen

Jean Vanlaer: 200 millions de voix: une géographie des familles politiques européennes.

Société Royale Belge de Géographie, Bruxelles 1984. 112 s. & 14 kort (alt i mappe). 31 cm. BFR. 1.200,-.

På grundlag af valgsresultater i 18 europæiske lande i årene 1981 til 1983 har to belgiske kulturgeografer gjort et behjertet forsøg på at placere de europæiske politiske partier i et antal multinationale alliancer, hvortil regnes følgende 5 grupperinger: kommunister, socialister, kristelige demokrater, liberale og konservative, partikonstellationer som kan genfindes i Europa-parlamentet. Som en sjette »familie« regnes Fremskridtspartierne i Danmark, Finland og Luxembourg. Forfatterne har dernæst opstillet en model, hvori de 18 lande indgår i den ene akse, mens den anden akse viser de politiske partier opstillet efter observans fra yderste venstre til yderste højre. For Danmarks vedkommende er man kommet frem til følgende orden: VSKAPISA – SFDKP – S – R – RV – VC – KF – F – og som en særlig gruppe CD, som man åbenbart har givet op overfor. Rækkefølgen er i øvrigt ganske grundigt motiveret i teksten, men mon ikke visse danske politiske partier vil protestere mod deres placering. Ikke desto mindre er det et interessant forsøg, der er gjort her.

Viggo Hansen

Environmental impact assessment. Ed. by PADC Environmental Impact Assessment and Planning Unit. (NATO advanced study institutes series. Series D, Behavioural and social sciences, no. 14.

Nijhoff, Boston 1983. XII, 439 s. 25 cm. Hfl. 135,-.

Mange tidligere planlægninger er udelukkende blevet vurderet ud fra om de var økonomisk holdbare, men indenfor de sid-

ste 10-15 år er også de miljømæssige konsekvenser mere og mere kommet ind i billedet. I denne samling af artikler fra et Nato-seminar redegøres for miljø- og sociale aspekter ved tekniske anlæg og andre indgreb i kulturlandskabet. Langt de fleste bidrag opstiller analyseskemaer, checklister og diagrammer for forskellige projekter, og kun i det sidste kapitel behandles mere konkrete emner som autobanernes indvirkning på omgivelserne, forskellige sider af vandforurening og risikoen fra industrieanlæg. Hele værket bærer præg af teoretisering i højere grad end praktiske løsninger, men formålet med megen miljøtænkning i disse år er netop, at få gjort opmærksom på problemerne.

Kr. M. Jensen

Recollections of a revolution: geography as spatial science. Ed. by Mark Billinge, Derek Gregory and Ron Martin.

Macmillan, London 1984. VIII, 235 s. 23 cm. Hardcover: £ 18,-. Paperback: £ 6.95.

Det har været udgiverens tanke, at de indbudte forfattere i autobiografisk form skulle redegøre for deres opfattelse af og andel i den kvantitative revolution, som kulturgeografien gennemgik i løbet af 1950'erne og 1960'erne. Der tænkes specielt på, hvordan de hver især har oplevet den kvantitative geografi inde fra, og det er der kommet både spændende, fornøjelige og afslørende ting ud af, mest afslørende måske i en udtalelse gående ud på, at den har vist sig ubrugelig som et analytisk instrument i planlægningen. Adskillige bekendelser er blevet meget åbenhjertige og viser eksempler på, hvordan et livsforløb kan skabe en afgørende drejning af karrieren, som når Allan Pred spørger sig selv, hvad der ville være sket, hvis han ikke var skiftet fra Berkeley til Lunds universitet. En fornem cadeau til Hågerstrands skole. Forfatterne er stort set enige om, at de på et eller andet tidspunkt er kommet til en opfattelse af geografiens sande væsen: at den er procesorienteret og handler om areal differentiering og spatial form, og at geografin måske er den videnskab, der tilbyder de bedste midler til at forklare adfærdsmønstre. Blandt disse »erindringer« kan anmelderen specielt anbefale Gunnar Olssons indlæg: Toward a Sermon of Modernity, der viser vor skandinaviske kollega som en strålende og vittig essayist, uden dog på nogen måde at forklejne de andre.

Viggo Hansen

Clifton W. Pannell, Laurence J.C. Ma: China: the geography of development and modernization.

Arnold, London 1983. IX, 342 s. ill. 24 cm. £25,-.

En regional beskrivelse af dette enorme rige med o. ¼ af verdens befolkning må blive summarisk, men det er alligevel lykkedes for de to forfattere, at bringe mange op to date informationer. Det skyldes nok ikke mindst, at den ene forfatter er født i Kina og kan inddrage kinesisk litteratur.

Efter indledende afsnit om natur, historie og befolkningsudvikling behandles erhvervene. Landbrugsarealet omfatter kun 10% af landet, men o. 75% af kineserne er direkte eller indirekte knyttet til landbruget, og da arealet kun vanskeligt lader sig udvide, må produktionen intensiveres for at følge med det stigende folketal – en stigning der nu er på ca. 1% pr. år, men allerede omkring årtusindskiftet planeres at være nede på 0.

Kapitlerne om transport, handel og industri er ført á jour til begyndelsen af 1980'erne, og den nye ti-års plan for 1976-85 og omlægningen af den i 1981 nævnes også. Bogen slutter med korte omtaler af Taiwan, Hong Kong og Macao med de spændende perspektiver omkring kronkoloniens skæbne efter 1997.

Kr. M. Jensen